

Niels Johannessen: Alt húskið fór av landinum

Í einum gravstaði í gamla kirkjugarði eru tveir steinar hjá tveimum smáum brøðrum. Teir eru Erling og Arne Frode Johannessen, synir Niels Johannesen

Hesir báðir eru slóð til søguna um seks beiggjar, sum fóru allir út í heim saman við foreldrunum, men bert Niels, pápi teir báðar í kirkjugarðinum, kom heim aftur.

Ein abbasonur Niels er sjónleikarin, Eyðun Johannessen. Hann greiðir soleiðis frá síni sjáldsomu ættarsøgu:

Langabbi, Johannes Jeremiassen, eisini nevndur Elduvíks Jóannes, var føddur í Elduvík í 1831. Langomma, Maren Margrete Nicoline Nolsøe, var fødd í Kaldbak í 1839. Tey giftust í 1865 og búsettust í Havn.

Langabbi fekk handilsloyvi í 1872 og hevði handil og reiðaravirki úti á Reyni. Eitt av hansara skipum var sluppin "Gustav". Tey finga seks synir:

Sámal Johannes, f. 1865
Peter Hans, f. 1870
Jacob Hendrik Groth, f. 1874
Niels Skaale (abbi mín) 1875-1959
Anneus Sofus Berlin f. 1880

Alt húskið fór av landinum

Mitt í 1880-árunum fóru tvær sluppir hjá langabba á land í illveðri, og hann gavst við handlinum.

Sámal Johannes tók studentsprógv og fór undir at lesa til lækna í Keypmannahavn. Hann gevst við lestrinum og flytir til Argentina. Ein eftirkomari hevur stórt seyðahald sunnarlaga í landinum.

Stutt eftir flyta hini í húsinum til sonin Petur Hans, sum flutti ungur til Leith í Skotlandi.

20 ára gamli Petur Hans, sum var sonur Petur Hans, og Hans Sophus luttaka sum bretskeir hermenn í fyrsta heimsbardaga. Báðir falla á vígvøllum í Fraklandi. Hans Sofus fyrst í bardaganum í 1914 og Petur Hans 28. oktober 1918, triggjar vikur fyri krígsløk.

M.S. Viðstein skrivur um Groth, búsettur í Edinburgh:

"Í fritíðarstundum legði hann seg eftir at spæla fiól, lærði hesa list so væl og virðiliga, sum lærast kann hjá einum meistara. Um hetta hansara fritíðarstarv gáði eingin, fyrr enn hann "sum sól eftir ælið" steig fram við fiól og boga. Tað var Edinburgh Evening News, ið "fann" hann og bar boð um alt Skotland, um henda nýggja fiólsnilling, ið fyrsta dagin skuldi fáast at hava konsert í Edinburgh."

Groth varð skjótt eitt navn eisini í Onglandi, og helt hann konsertir ymsa staðni í Europa. Hann vitjaði í Argentina, har bróðurin Johannes búði, og eitt skifti skal hann hava undirvíst á musikkháskúlanum í Rio de Janeiro. Fyrst í tjúgunum vitjaði Groth heimlandið aftur.

M.S. Viðstein heldur fram:"...og so kom hann heimaftur til Føroyar

Magdalena og Niels Skaale Johannessen

Foreldrini hjá Niels, Maren Margrethe og Johannes Jeremiassen

fyri eisini at gleða landsmenn sínar við sínum meistarliga fiólspæli. Og í Føroyum spældi hann fyrri troðkafullum húsi bæði í Havn og á bygd. Hann var ein sannur trøllmaður til at fáa fiólina at láta. Og onkur av teimum, ið hoyrdu hann tá, hoyra hann í huganum enn, og tað so væl, at borið verður saman við aðrar fiólsnillingar sum stundum hoyrast í út-vørpunum. So fagurliga og meistarliga leikaði Groth á síni fiól, tá ið hann var hæddini. Lívið fer nú ikki líka væl við okkum øllum. Tað verður so mangur havdur av fótum beint sum best stendur til, Groth kom at verða fyrri hesari vanlagnu. Hann slepti fiólina heilt og tók sær annað starv fyrri, ið ikki legnaðist so væl fyri honum."

Bara Niels kom heim aftur

Abbi varð í Onglandi útbúgvinn innan handilsskap og flutti aftur til Føroyar um aldaskiftið, 25 ára

gamal. Hann starvaðist fyrstu árinu í Heygahandlinum í Vestmanna hjá Ólavi bónda á Heygum. Í 1903 giftist hann við Magdalenu (f. 1878), systur Ólavs.

Tey fluttu úr Vestmanna til Havnar um 1905 eftir áheitan frá bóndunum, sum vóru áhugaðir fyrri at savna ein kjøtmarknað í høvudsstaðnum. Í 1906 læt abbi upp Føroya fyrsta serhandil við kjøtvørum, sum var í egnu húsum hansara í Tórsgøtu. Hann hevði fleiri mans í arbeiði.

Tey fáa átta børn. Fyrst triggjar dótur, Ninna, Birgithe (Gigga) og Herdis, sum allar finga sær útbúgvning í Danmark og búsetast har. Teir fimm synirnir vóru Johannes (pápi mín), Álvur og Havgrímur. Og so Arne Frode og Erling, ið báðir doyðu sum smádreingir. Annar sum pinkubarn.

Abbi bleiv 84. Tann seinasti av seks brøðrum, og tann einasti ið endaði sínar dagar í heimlandinum.

Nøkur ár frammanundan upp-

ARNE FRODE JOHANNESSEN
F. 20.2. 1920
D. 8.5 1920

ERLING JOHANNESSEN
F. 25. AUGUST 1915
D. 20. JANUAR 1917

SOV SØDT I HERRENS HAAND
VOR DYREBARE LILLE

livdi abbi, at hansara lívsverk - heilsølan - fór av knóranum. Tá eg flutti heimanífrá at søkja mær lærdóm, gav hann mær samlaðu verkini hjá Goethe.

Eina viku áðrenn hann lat eyguni aftur á síðsta sinni, lá hann og læs endurminningarnar hjá Winston Churchill á enskum aftaná tvær heilabløðingar. Tað seinasta eg minnst hann segði var: "Man má halda tað eingilska viðlíka!"

Eisini undangongumaður í fiskasølu

Í Tingakrossi í 1929 stendur er m.a. skrivað um Niels:

"Niels Johannessens navn og virki fyrri føroyskari fiskasølu er víða kent. Allir keypmenn minnst, tá teir kjøpinhavnsku grosserarnir í 1922 tóku seg saman í ring at ráða yvir fiskahandlinum úr Føroyum, so hann framvegis kom at ganga yvir Keypmannahavn og ikki beinleiðis til Spanialand. Johannessen var tá sendur til Spaniu, fekk frálíka gott salg í lag og fór síðan til Italia, har var tað sama. Hann var soleiðis upphavsmáður til tann beinleiðis fiskahandilin úr Føroyum, sum hevur spart okkum fyrri so nógvar ónýttar útreiðslur og givið bæði keypmönnum og fiskimönnum - og harvið tí føroyska samfelagnum - so stóran vinning.

Um hetta leitið vaks tollurin á fiski hiðani, men Johannessen fór alt fyrri eitt í holt við konsulátið í Madrid um henda spurning, og tað helt víðari

fram í tí danska uttanríkisstýrinum. Úrslitið var, at ríkisstýrið samtykti at góðgera tollin á fiskauútflutningi hiðani til Spania.

Síðan arbeiddi hann fyrri saltfiskasølu, opnaði vegir til nýggjar avtakarar, og tað árið, tá Keypmannahavn stóð fyrri at fáa fiskin til 50 oy.kg. ráddi hann til at bíða, og úrslitið var, at prísurin vaks og kom at endanum upp til 70 oyr. kg.

Í 1926 var aftur illa statt við klippfiskasøluni. Har var bert tann eini keyparin, og hann vildi ikki geva meira enn 53 oy.kg. Men tað eydnaðist Johannessen sum millummaður at fáa prísinn upp á 65 oy.kg..."

Fingur grøv saman við arbeiðskonuni

Har Erling og Arne Frode liggja er ein inngirðing, sum sær út til at vera ætlað at vera eitt familjugravstað. Men eingin annar í ættini varð jarðaður her.

Tað er bert ein annar gravsteinur á hesum leiði, og hann er hjá Elsebeth, kallað Ebba, Anthoniussen, fyrr umrøddur í hesi røð, sum var í húsi hjá Restorff alla sína tíð.

Systir hennara, Ellen Maria, var í húsi hjá Jeremias, pápa Niels, og hon doyði út hjá Nielsi í 1912. Hon er jarðað á hesum leiði, tó uttan gravstein. Ebba doyði í 1914 og er jarðað saman við systur síni. Seinni verða hesir báðir smáu synir Niels jarðaðir á leiðinum hjá báðum arbeiðskonunum.

Komandi partur

Komandi partur verður um møðgurnar Onnu Olsen og Sunnevu Joensen, sum báðar finga eina harða lagnu.